

Administratīvās tiesības Administratīvo tiesību avoti, normas

---

2. tēma

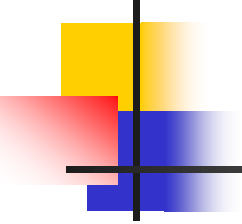
Nikolajs Ozoliņš

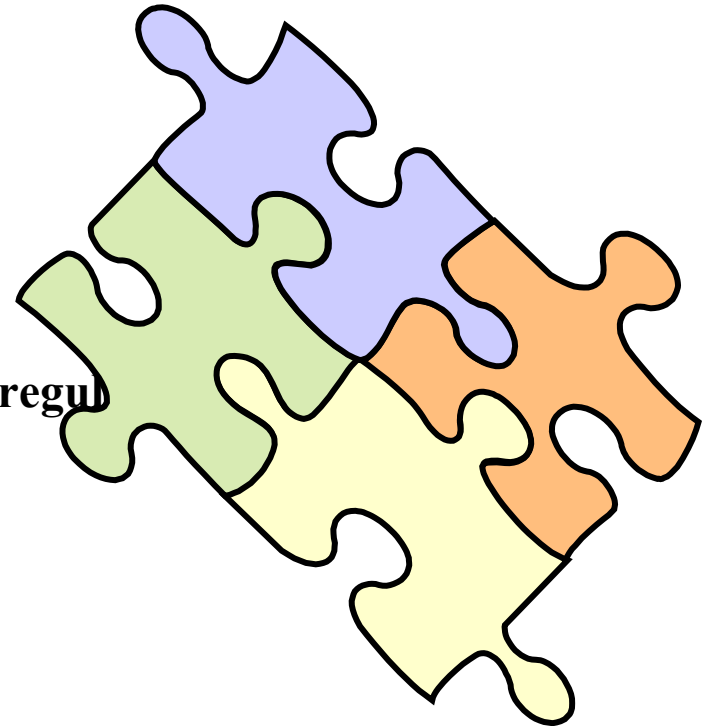
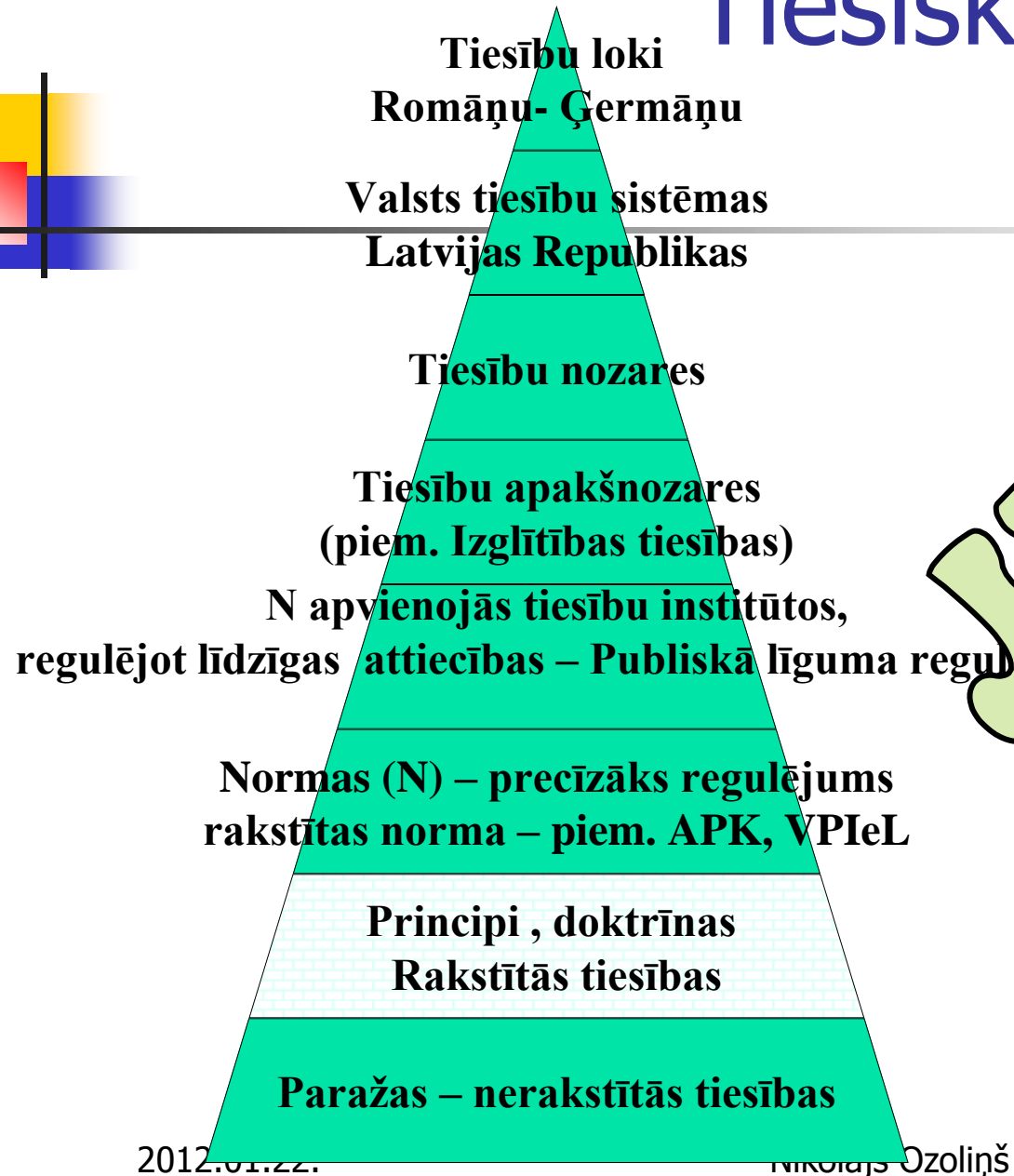
Definīcija

- Administratīvo tiesību (AT) normu definīcija tiek dažādos avotos interpretēta atšķirīgi.
- Vieni to interpretētu kā normas, *kuras izdod attiecību regulēšanai valsts pārvaldes jomā,*
- citi to definē kā *vispārējus noteikumus, cilvēka nepieciešamās vai pieļaujamās uzvedības modelis, ko noteikusi valsts ko nodrošina valsts piespiedu līdzekļi.*
- J. Načisčionis
- V. Jakubaņecs

-
- **Tiesību norma** – vispārēja satura uzvedības noteikumi, kuriem piemīt visiem obligāts raksturs, kas piešķir tiesību subjektiem tiesības un pienākumus un noteikumu neievērošanas gadījumā paredz atbildību.
  - **Administratīvo tiesību norma** – noteikumi, kas regulē sabiedriskās attiecības administratīvo tiesību jomā, tātad – attiecības, kas rodas un pastāv veidojot administratīvas iestādes, nosakot to kompetenci, precīzi sadalot funkcijas, nodrošinot ar personālsastāvu un iesaistot privātpersonas valsts pārvaldes funkciju realizēšanā.
  - /E.Martinsons/

Tiesiskās parādības sistēmā

Tiesību teorija un adm. process

- **Tiesību norma** ir normatīvs akts (tā daļa) un vispārējie tiesību principi. (APL 1.pants 4.d.)

APL

- **Ārējais normatīvais akts** ir Satversme, likumi, Ministru kabineta noteikumi un pašvaldību saistošie noteikumi, kā arī starptautiskie līgumi un Eiropas Savienības (Kopienų) pamatlīgumi un uz to pamata izdotie normatīvie akti.

Iekšējais normatīvais akts ir tiesību akts, kuru publisko tiesību subjekts izdevis ar mērķi noteikt savas vai sev padotas institūcijas iekšējās darbības kārtību vai izskaidrot kāda ārējā normatīvā akta piemērošanas kārtību savā darbības jomā (instrukcija, ieteikumi, nolikums u.c.).

Starptautisko tiesību norma ir Latvijai saistoši starptautiskie līgumi, starptautiskās paražu tiesības un starptautisko tiesību vispārējie principi.

publiskais raksturs

- Ņemot vērā AT publisko raksturu, AT normas ir vispārobligāts, t.i., tām ir imperatīvs raksturs.
- Retāk sastopamas rekomendējoša rakstura normas.

Administratīvās tiesības

- *nosaka viennozīmīgu uzvedības modeli (veikt vai atturēties no darbības),
- *dod valsts pārvaldes attiecību dalībniekam brīvu uzvedības modeli konkrētas normas robežās

Normatīvie publisko tiesību līgumi

- Publikās un privātās partnerības līgums
- Koncesijas līgums
- Starptautiskie līgumi
- Starpvaldību līgumi
- Sadarbības līgumi

AT *galvenais uzdevums* ir:

- *regulēt valsts iestāžu darbu, to organizatorisko struktūru, darbības metodes;
- *valsts iestāžu attiecības ar citiem administratīvo tiesību subjektiem.

AT normas nosaka

- konkrētus uzvedības modeļus,
- pie tam tās ir adresētas plašam personu lokam
- vairākkārtējai pielietošanai.

AT normas var klasificēt:

1.pēc regulējamā priekšmeta:

- **materiālās* – tās piešķir tiesības vai pienākumus - VPIeL
- **procesuālās* - tiesību normas, kas nosaka kārtību kādā veidā šīs tiesības un pienākumi jārealizē. - APL

Pie kā pieder APK?

2. pēc *normu darbības veida:*

- ***pienākumus uzliekošās** – satur priekšrakstus izpildīt obligātas darbības
- ***aizliedzošās** - satur obligātus priekšrakstus, kas aizliedz izdarīt konkrētas darbības
- ***pilnvarojošās** – satur norādi uz noteiktos apstākļos veicamām darbībām, atturēšanos no darbību veikšanas vai izvēli veikt kādu darbību.
- ***stimulējošās** – nosaka materiālu vai morālu labumu saņemšanu par noteiktu darbību vai uzliek sodu par neatbilstošu uzvedību.

3. pēc *normu spēka* :

- **likuma normas*
- **likumpamatotās normas*

Tiesību normu hierarhija (norāde uz to spēku) ir norādīta administratīvo aktu procesa likumā, kur secība ir sekojoša:

- Satversmē ierakstītas normas
- starptautiskajos līgumos ierakstītās normas,
- Saeimas kārtības rullis
- LIKUMI
- MK noteikumi
- pārējos normatīvos aktos noteikumos ietvertās tiesību normas.
- ministriju aktos ietvertās tiesību normas.
- pašvaldību tiesību aktos ietvertās tiesību normas.
- citos valsts pārvaldes institūciju aktos ietvertās tiesību normas.

Hierarhijas nepilnības

- Eiropas tiesas spriedumi
- Satversmes tiesas spriedumi
- Valsts galvas izdotie akti
- Autonomo institūciju akti

4. pēc *regulējamā apjoma* AT normas tiesk iedalītas:

- * *vispārējās* – tās ir tipiskas visai valsts pārvaldes sistēmai
- * *nozaru* – tipiskas konkrētiem gadījumiem
- * *satrptautiskās*

5. pēc darbības telpas:

- **valsts nozīmes*
- **reģionālās*

6.pēc darbības laika:

- ** pagaidu*
- **pastāvīgās*

6.pēc darbības laika:

- * *pagaidu*
- * *pastāvīgās*

AT normu realizācija var izpausties šādi:

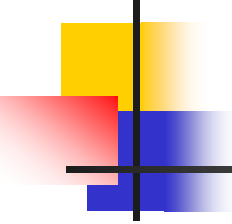
- *tās ievērojot ----?
- *tās izpildot – realizējas pie uzliekošas normas. Personas izpilda tās darbības, kuras viņai uzliek par pienākumu tiesību norma
- *tās izmantojot – izpaužas labprātīgā izmantošanā, kas piešķirta ar konkrētu normu
- *tās piemērojot – AT normu piemēro tikai valsts pārvaldes orgāni.

Tiesību normas sastāvs

- Tiesiskais sastāvs -Tiesiskās sekas
- Hipotēze, dispozīcija, sankcija
- Nepilnie sastāvi
- Definitīvas normas

Tiesību princips – pamatidejas, uz kurām balstās tiesību sistēma, valsts un sabiedriskā kārtība, kas nosaka valsts varas un sabiedriskās attīstības modeli un virzienus, kā arī to, kādas būs sabiedrības un valsts attiecības un attīstība nākotnē.

Tiesību princips ievēro:

- Radot, veidojot tiesību normas;
- Interpretējot
- Pārbaudot
- Aizpildot “likuma robus”

Patstāvīgie principi:

- Likumības princips
- Vienlīdzības princips
- Samērīguma (proporcionalitātes princips)
- Rīcības mērķa princips
- Objektivitātes un taisnīguma princips
- Atklātības princips
- Tiesiskās paļāvības princips

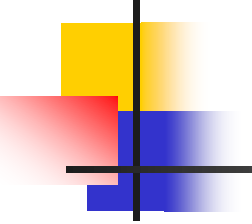

Procesuālie principi:

- Tiesības iesniegt iesniegumu, priekšlikumu vai sūdzību
  - Tiesības uz pārstāvību
  - Ekonomija jeb saprātīgu termiņu ievērošana
  - Tiesības būt uzklausītam
  - Pienākums informēt
  - Administratīvā akta uzraudzības princips
- /E. Martinsons/

10.pants. Valsts pārvaldes principi (VPIeL)

- (1) Valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.
- (2) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro cilvēktiesības.
- (3) Valsts pārvalde darbojas sabiedrības interesēs. Pie sabiedrības interesēm pieder arī samērīga privātpersonas tiesību un tiesisko interešu ievērošana.
- (4) Valsts pārvaldei, atsevišķai iestādei vai amatpersonai, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, **nav savu interešu.**

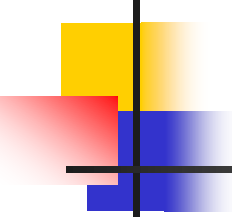
-
- 5) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

(6) Valsts pārvalde savā darbībā pastāvīgi pārbauda un uzlabo sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti. Tās pienākums ir vienkāršot un uzlabot procedūras privātpersonas labā.

(7) Valsts pārvaldes pienākums ir informēt sabiedrību par savu darbību. Tas attiecas it īpaši uz to sabiedrības daļu un tām privātpersonām, kuru tiesības vai tiesiskās intereses īstenotā vai plānotā darbība skar vai var skart.

(8) Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai. Ja informācija, kura nepieciešama pārvaldes lēmuma pieņemšanai, kas regulē publiski tiesiskās attiecības ar privātpersonu, ir citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no privātpersonas.

-
- (9) Valsts pārvaldi organizē, ievērojot subsidiaritātes principu.
-

(10) Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi. Valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams, pilnveido, izvērtējot arī funkciju apjomu, nepieciešamību un koncentrācijas pakāpi, normatīvā regulējuma apjomu un detalizāciju un apsverot deleģēšanas iespējas vai ārpakalpojuma izmantošanu.

(11) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro arī šajā pantā **neminētus tiesību principus**, kuri atklāti, atvasināti un attīstīti iestāžu vai tiesu praksē, kā arī tiesību zinātnē.

11.pants. Valsts pārvaldes principu piemērošana

- (1) Valsts pārvaldes principus piemēro:
  - 1) interpretējot šo likumu un citus normatīvos aktus;
  - 2) pārbaudot (arī tiesā) iestāžu un amatpersonu rīcības tiesiskumu un lietderību;
  - 3) pārbaudot un novērtējot iestāžu un pārvaldes amatpersonu darba kvalitāti.

- (2) Ja šā likuma 10.panta piektajā, septītajā un astotajā daļā minētie tiesību principi netiek ievēroti, privātpersona, kuras tiesības un tiesiskās intereses ir skartas, ir tiesīga prasīt to ievērošanu administratīvā procesa kārtībā.